

Úsek predsedu a podpredsedu súdnej rady
Sekcia vonkajších vzťahov
číslo: CR 1456/2023-6486

PREHĽAD ODPOVEDÍ ČLENSKÝCH A POZOROVATEĽSKÝCH SÚDNYCH RÁD

Záznam č. CR 1456/2023-5955

V **Španielsku** neexistuje skúmanie mentálneho zdravia kandidátov na sudcov ani sudcov v priebehu výkonu ich funkcie. Už v roku 2012 bol návrh (vypracovaný tzv. Inštitucionálnou komisiou zriadenou pod Ministerstvom spravodlivosti) pozmeniť zákon v tejto veci tak, že by už študenti pred nástupom do Justičnej školy podstúpili psychologické vyšetrenie (skúšanie) za účelom odhalenia psychických chorôb alebo správania, pre ktoré by boli nespôsobilí vykonávať funkciu sudcu.

Táto reforma nebola úspešná. V Španielsku prebieha diskusia o zavedení takéhoto psychologického vyšetrenia, čo je podporované aj niektorými politickými stranami.

Záznam č. CR 1456/2023-5956

V **Nórsku** nemajú žiadne špeciálne ustanovenia týkajúce sa mentálneho zdravia sudcov. Podmienka mentálneho zdravia sudcov je súčasťou všeobecných požiadaviek na funkciu sudcu. Ak by sa takýto prípad objavil, uskutočnil by sa rozhovor medzi predsedom súdu a konkrétnym sudcom. Za normálnych podmienok by sa táto situácia vyriešila tak, že by bol sudca požiadaný aby sa vzdal funkcie. Ak by sudca nesúhlasil, niektoré inštitúcie (oprávnené subjekty) môžu začať konanie, v ktorom súd rozhodne, či má byť sudca odvolaný.

Záznam č. CR 1456/2023-5957

1. Existuje vo vašom právnom poriadku úprava prevencie a ochrany duševného zdravia sudcov a ak áno, je to v statusových zákonoch alebo vo všeobecných predpisoch? Ak je to možné, pripojte aj znenia konkrétnych právnych predpisov.

V **Maďarsku** neexistujú žiadne takéto ustanovenia pre sudcov vo funkcii, avšak pred vymenovaním do funkcie (aj pri súdnych úradníkoch, ktorí majú niektoré obmedzené sudcovské kompetencie) musia kandidáti absolvovať hodnotenie, ktoré obsahuje aj psychologické posúdenie. Podľa ustanovení zákona (zákon o statuse sudcov č. 162 z roku

2011) hodnotenie kandidátov zahŕňa previerku zdravotnej, fyzickej a psychickej spôsobilosti. Jeho súčasťou je vyšetrenie psychického a zdravotného stavu, ktorý by bránil alebo významne ovplyvňoval výkon sudcovskej funkcie, ako aj osobnostné, intelligenčné a povahové vlastnosti sudcu. V súlade s kritériami ustanovenými zákonom sa hodnotiaca komisia vyjadří, či sú osobnostné vlastnosti kandidáta také, aby bol spôsobilý na výkon funkcie sudcu. Hodnotenie vykonáva expertná komisia zložená z justičných hodnotiteľov (expertov) menovaných ministrom spravodlivosti so schválením Prezidenta Národného súdneho úradu.

2. Aké praktické formy prevencie a ochrany duševného zdravia sa využívajú na to, aby sudca bol spôsobilý vykonávať svoju ústavnú funkciu?

Žiadne, plánovalo a zavedenie psychologickkej poradne (na dobrovoľnej báze) na mestskom súde v Budapešti, alebo bolo to odmietnuté z finančných dôvodov.

3. Vykonávajú sa hodnotenia stavu duševného zdravia sudcov a ak áno, kým, v akej forme a v akom obsahu?

Pozri odpoveď č. 1

4. Pripravuje sa u vás nová alebo doplnená právna úprava prevencie a ochrany duševného zdravia sudcov? Ak áno, môžete pripojiť informáciu o takom legislatívnom opatrení a jeho znení?

Nemá informácie

Záznam č. CR 1456/2023-5969

1. Existuje vo vašom právnom poriadku úprava prevencie a ochrany duševného zdravia sudcov a ak áno, je to v statusových zákonoch alebo vo všeobecných predpisoch? Ak je to možné, pripojte aj znenia konkrétnych právnych predpisov.

V **Nemecku** zákon o statuse sudcov obsahuje ustanovenie týkajúce sa „dôchodku z dôvodu nespôsobilosti pre výkon funkcie“. Doživotní sudcovia alebo aj sudcovia dočasne vymenovaní môžu odísť do dôchodku z dôvodu nespôsobilosti pre výkon funkcie bez ich vlastného súhlasu na základe finálneho súdneho rozhodnutia. Toto ustanovenie sa týka aj čiastočnej nespôsobilosti pre výkon funkcie.

2. Aké praktické formy prevencie a ochrany duševného zdravia sa využívajú na to, aby sudca bol spôsobilý vykonávať svoju ústavnú funkciu?

Existujú služobné dohody o zdraví pre sudcov. Napríklad, podľa takejto dohody v Berlíne sa zriaďujú komisie pre menežment zdravia, ktorých hlavné úlohy sú:

- plánovanie a kontrola vnútorného menežmentu zdravotného systému v rámci služobného výkonu (služobného úradu),
- príprava a odporúčanie rozhodnutí,
- vývoj strategických a výkonnostných cieľov oddelenia,
- implementácia kompletného zamestnaneckého zdravotného menežmentu,
- analýza zdravotnej situácie v oddelení,

- vypracovanie akčných, časových ako aj finančných plánov
- hodnotenie a kontrola projektov.

3. *Vykonávajú sa hodnotenia stavu duševného zdravia sudcov a ak áno, kým, v akej forme a v akom obsahu?*

Nariadenie hodnotenie stavu mentálneho zdravia sudcov je dovoľená v niektorých prípadoch a je vykonávaná úradníkom verejného zdravia z konkrétneho zdravotného úradu. Napríklad v súlade so zákonom o statuse sudcov je sudca povinný podrobiť sa medicínskemu vyšetreniu nariadeného jeho nadriadeným v prípade, že sú pochybnosti o jeho spôsobilosti na výkon funkcie. Cieľom takéhoto vyšetrenia je objasniť si otázku jeho celkovej, alebo aj čiastočnej spôsobilosti.

4. *Pripravuje sa u vás nová alebo doplnená právna úprava prevencie a ochrany duševného zdravia sudcov? Ak áno, môžete pripojiť informáciu o takom legislatívnom opatrení a jeho znení?*

Nie

Záznam č. CR 1456/2023-6036

V **Estónsku** zavádza zákon o súdoch právny rámec pre správu súdov. V súčasnosti nemajú legislatívnu úpravu, ktorá by riešila prevenciu a ochranu mentálneho zdravia sudcov hoci sú do budúcnosti úvahy o prijatí takýchto legislatívnych opatrení. Avšak ich právna úprava obsahuje všeobecné ustanovenia týkajúce sa odvolania z funkcie sudcu zo zdravotných dôvodov alebo nespôsobilosti výkonu funkcie. Podľa zákona o súdoch je sudca odvolaný z funkcie ak mu zdravotné dôvody bránia vo výkone funkcie sudcu.

Napríklad pri predsedovi Najvyššieho súdu – ak je 6 mesiacov po sebe neschopný vykonávať svoju funkciu (z dôvodu choroby alebo iných dôvodov), prezident republiky predloží odôvodnenú žiadosť Najvyššiemu súdu aby rozhodlo o tom, že predseda súdu nie je schopný vykonávať svoju funkciu. Takéto rozhodnutie súdu automaticky znamená odvolanie z funkcie predsedu.

Záznam č. CR 1456/2023-6058

1. *Existuje vo vašom právnom poriadku úprava prevencie a ochrany duševného zdravia sudcov a ak áno, je to v statusových zákonoch alebo vo všeobecných predpisoch? Ak je to možné, pripojte aj znenia konkrétnych právnych predpisov.*

V **Slovinsku** neexistujú špeciálne ustanovenia zamerané na ochranu mentálneho zdravia sudcov. V súlade so zákonom o justičnej službe podmienka celkového dobrého zdravia je jedna zo základných podmienok u kandidátov na vymenovanie za sudcu.

2. *Áké praktické formy prevencie a ochrany duševného zdravia sa využívajú na to, aby sudca bol spôsobilý vykonávať svoju ústavnú funkciu?*

V praxi sudcovia za účelom ochrany mentálneho zdravia vyhľadávajú pomoc podľa ich aktuálnych potrieb, ale mimo justičného prostredia u všeobecných lekárov alebo špecialistov.

3. *Vykonávajú sa hodnotenia stavu duševného zdravia sudcov a ak áno, kým, v akej forme a v akom obsahu?*

Nevykonávajú sa

4. *Pripravuje sa u vás nová alebo doplnená právna úprava prevencie a ochrany duševného zdravia sudcov? Ak áno, môžete pripojiť informáciu o takom legislatívnom opatrení a jeho znení?*

Zatiaľ nie je žiadny formálny impulz na zmenu legislatívnych ustanovení v tejto veci. Avšak v odborných justičných kruhoch, v trestnom súdnictve, zaznieva debata o prijatí takej právnej úpravy, ktorá by upravila pomoc trestným sudcom pri výkone ich povolania vrátane psychologickéj pomoci.

Záznam č. CR 1456/2023-6082

V **Belgicku** existujú ustanovenia týkajúce sa „blahobytu/pohody“ pracovníkov pri výkone och práce (v zákone zo 4. augusta 1996 tzv. Welfare law). Je to základný zákon, ktorý upravuje zdravotné a bezpečnostné pracovné prostredie. Pokiaľ sa sudcov týka, za implementáciu tohto zákona je zodpovedné ministerstvo spravodlivosti. Čo je však dôležité, nevykonáva sa žiadne hodnotenie stavu mentálneho zdravia u sudcov, nakoľko takéto hodnotenie by sa považovalo za protiústavné z dôvodu zásahu do sudcovskej nezávislosti. Avšak psychologické testy sú súčasťou výberového konania na sudcov, pričom sa testujú také vlastnosti ako empatia a sociálne cítenie, odolnosť voči stresu, kooperácia a kolegiálnosť, sebareflexia, adaptabilita. Všeobecným cieľom ale nie je hodnotiť a kontrolovať mentálne zdravie kandidáta/sudcu, psychologické testovanie má len odporúčací charakter.

V prípade, že sudca nemôže vykonávať svoje povolanie z dôvodu mentálnej choroby, vedie to k predčasnému dôchodku. Vyhodnocuje to nezávislá komisia, voči ktorej rozhodnutiu je možné odvolanie. Samozrejme, sudca sa môže kedykoľvek vzdať funkcie.

Záznam č. CR 1456/2023-6094

V **Chorvátsku** je psychologický test - posúdenie kandidáta súčasťou výberového procesu pri vzniku funkcie sudcu. Iba tí kandidáti, ktorí uspejú pri psychologickom posúdení idú na ústne vypočúvanie pred súdnu radu.

Súdna rada môže odvolať sudcu z funkcie ak nie je spôsobilý výkonu funkcie. Návrh na odvolanie z funkcie v prípade straty spôsobilosti na výkon funkcie môže byť predložený na základe konečného rozhodnutia kompetentného orgánu, ktorý má za to, že pre svoj fyzický a psychický stav je sudca nespôsobilý výkonu funkcie. Ak trvalá strata schopností vykonávať funkciu sudcu je odvodená/pochádza z konania sudcu alebo jeho postoja k výkonu funkcie, súdna rada môže nezávisle alebo aj na návrh predsedu súdu nariadiť zdravotné posúdenie jeho fyzických a mentálnych schopností v zdravotníckom zariadení špecializovanom na mentálne zdravie.

Iná úprava sa momentálne nezvažuje.

Záznam č. CR 1456/2023-6110

1. Existuje vo vašom právnom poriadku úprava prevencie a ochrany duševného zdravia sudcov a ak áno, je to v statusových zákonoch alebo vo všeobecných predpisoch? Ak je to možné, pripojte aj znenia konkrétnych právnych predpisov.

V **Taliansku** neexistujú špeciálne ustanovenia zamerané na ochranu mentálneho zdravia sudcov.

2. Aké praktické formy prevencie a ochrany duševného zdravia sa využívajú na to, aby sudca bol spôsobilý vykonávať svoju ústavnú funkciu?

Žiadne

3. Vykonávajú sa hodnotenia stavu duševného zdravia sudcov a ak áno, kým, v akej forme a v akom obsahu?

Nevykonáva sa žiadne špecifické hodnotenie stavu mentálneho zdravia. Existujú len pravidelné lekárske prehliadky za účelom zisťovania, či sudca netrpí chorobou z povolania.

4. Pripravuje sa u vás nová alebo doplnená právna úprava prevencie a ochrany duševného zdravia sudcov? Ak áno, môžete pripojiť informáciu o takom legislatívnom opatrení a jeho znení?

Nie

Záznam č. CR 1456/2023-6163

V **Albánsku** upravuje fyzickú a mentálnu spôsobilosť sudcu zákon č. 96/2006 o statuse sudcov a prokurátorov v Albánsku. Podľa tohto zákona (čl. 67) má súdna rada právo (na základe podnetu) skúmať fyzickú alebo mentálnu spôsobilosť resp. nespôsobilosť sudcu, ktorá môže viesť k odvolaniu z funkcie alebo k dočasnému pozastaveniu výkonu funkcie sudcu. Súdna rada poverí expertnú komisiu na vypracovanie špecializovaného odborného názoru k spôsobilosti sudcu. sudca má právo na prístup k spisu, byť zastúpený právnikom a byť v tejto veci vypočutý. Súdna rada rozhoduje o dočasnom pozastavení výkonu funkcie sudcu alebo trvalom odvolaní z funkcie v prípade, že jeho fyzické alebo mentálne zdravie (spôsobilosť) mu bráni vo výkone funkcie. Súdna rada má právo zrušiť rozhodnutie - obnoviť funkciu sudcu v prípade, že pominuli dôvody (fyzická alebo psychická nespôsobilosť) pre ktoré mal pozastavený výkon.

Záznam č. CR 1456/2023-6263

1. Existuje vo vašom právnom poriadku úprava prevencie a ochrany duševného zdravia sudcov a ak áno, je to v statusových zákonoch alebo vo všeobecných predpisoch? Ak je to možné, pripojte aj znenia konkrétnych právnych predpisov.

V **Dánsku** existuje všeobecné nariadenie na ochranu mentálneho zdravia všetkých zamestnancov – Nariadenie č. 1406 z 26. 9. 2020 o psychosociálnom pracovnom prostredí.

2. Aké praktické formy prevencie a ochrany duševného zdravia sa využívajú na to, aby sudca bol spôsobilý vykonávať svoju ústavnú funkciu?

Okrem vyššie uvedeného nariadenia majú sudcovia (a ostatní zamestnanci súdov) právo psychologickej asistencie (pomoci) v prípade, ak zažijú nejakú traumatickú udalosť v práci. Takáto pomoc zahŕňa predovšetkým krízovú asistenciu a psychologickú poradňu, ktorá pozostáva z individuálneho psychologického interview a následného psychologického debriefingu pred, počas alebo po udalosti.

3. Vykonávajú sa hodnotenia stavu duševného zdravia sudcov a ak áno, kým, v akej forme a v akom obsahu?

Spravidla každý tretí rok sa vykonáva spoločné hodnotenie zdravia a menežmentu na všetkých súdoch. Jedná sa o formu dotazníka, kde sa uvádzajú výsledky nielen v číslach, ale respondenti uvádzajú slovami kvalitatívny feedback aj s príkladmi. Následne vedenie súdov spoločne so zamestnancami je zodpovedné za vypracovanie a implementácie akčného plánu.

4. Pripravuje sa u vás nová alebo doplnená právna úprava prevencie a ochrany duševného zdravia sudcov? Ak áno, môžete pripojiť informáciu o takom legislatívnom opatrení a jeho znení?

Nie

Záznam č. CR 1456/2023-6288

V **Rumunsku** upravuje psychologické hodnotenie zákon č. 303/2022 o statuse sudcov a prokurátorov. V súlade s týmto zákonom sú sudcovia, prokurátori, asistenti sudcov a ostatní právni poradcovia povinní každých 5 rokov podstúpiť psychologické hodnotenie.

Hodnotiace komisie pre psychologické hodnotenie sú zložené na základe rozhodnutia súdnej rady alebo na základe rozhodnutia inej inštitúcie. Členmi hodnotiacich komisií sú psychológovia, napríklad zo súdnej rady, najvyššieho súdu, odvolacích súdov, súdnej inšpekcie, národného inštitútu pre sudcov (justičná akadémia) alebo registra rumunských atestovaných psychológov. Výsledkom testovania je správa obsahujúca psychologický profil testovaného spolu so známku „Odporúča“ alebo „Neodporúča“.

Ak testovaný dostane známku „Neodporúča“, hodnotiaca komisia to notifikuje príslušnému orgánu (vyššie uvedené) a odporučí vykonanie špeciálnej zdravotnej prehliadky (expertíze) a následnú psychologickú poradňu (psychologický program)¹ s trvaním až do 6 mesiacov, po ktorom musí osoba podstúpiť nové psychologické hodnotenie.

V súčasnosti súdna rada implementuje projekt s názvom Zvyšovanie výkonu a kvality inštitúcie zlepšovaním psychologického hodnotenia a asistencie v súdnictve.

Celkovým cieľom projektu je zlepšiť systém výberových konaní na sudcov a prokurátorov a ich psychologickú pomoc a hodnotenie počas ich profesionálneho rozvoja, vrátane prístupu k manažérskym pozíciám, s konečným cieľom zvýšiť kvalitu súdnictva a zlepšiť profesionálny výkon súdnictva ako celku.

¹ psychologický program/poradňa nemá zatiaľ žiadne zákonné ustanovenia, nakoľko bol zavedený do praxe na konci roku 2022 a je potrebné prijať príslušnú právnu úpravu regulujúcu tento inštitút

Cieľom je tiež zaviesť stály systém psychologickej pomoci, ktorý bude predstavovať skutočnú podporu pre sudcov a prokurátorov pri správnom zvládaní profesijných výziev, a to najmä tých, ktoré vyplývajú z veľkého objemu činnosti (počet pridelených vecí), ako aj tých, ktoré môžu byť vyvolané stresom a neuropsychickými požiadavkami, ktoré sú vlastné týmto profesiám.

Vzhľadom na svoje špecifické právomoci, ktoré upravuje zákon č. 305/2022, má súdna rada za cieľ vyvinúť sériu regulačných nástrojov na uľahčenie implementácie príslušných právnych ustanovení, najmä tých, ktoré zabezpečujú psychologické hodnotenie sudcov a prokurátorov pri prijímaní do povolania, ale aj periodicky každých päť rokov. Zároveň je potrebné vypracovať metodiku hodnotenia sudcov a prokurátorov pre obsadenie riadiacich pozícií v systéme.

Záznam č. CR 1456/2023-6361

1. Existuje vo vašom právnom poriadku úprava prevencie a ochrany duševného zdravia sudcov a ak áno, je to v statusových zákonoch alebo vo všeobecných predpisoch? Ak je to možné, pripojte aj znenia konkrétnych právnych predpisov.

V **Lotyšsku** neexistuje špeciálne ustanovenie týkajúce sa mentálneho zdravia.

2. Aké praktické formy prevencie a ochrany duševného zdravia sa využívajú na to, aby sudca bol spôsobilý vykonávať svoju ústavnú funkciu?

Ak by nastala potreba posúdenia mentálneho zdravia u sudcu je to možné vez mimoriadne hodnotenie sudcu. V prípade 2x po sebe negatívneho stanoviska hodnotiacej komisie môže byť sudca odvolaný z funkcie.

3. Vykonávajú sa hodnotenia stavu duševného zdravia sudcov a ak áno, kým, v akej forme a v akom obsahu?

Každý zamestnávateľ je povinný zabezpečiť zdravotnú prehliadku zamestnancov každé dva roky.

4. Pripravuje sa u vás nová alebo doplnená právna úprava prevencie a ochrany duševného zdravia sudcov? Ak áno, môžete pripojiť informáciu o takom legislatívnom opatrení a jeho znení?

Nie. Napriek tomu sa z času na čas objavia prípady kedy nie je podľa odborného názoru sudca spôsobilý vykonávať funkciu (o zdravotných alebo osobných dôvodov). Dokumentácia je zaslaná do parlamentu, ktorý rozhodne o tom, či sudcu odvolá.

Záznam č. CR 1456/2023-6371

1. Existuje vo vašom právnom poriadku úprava prevencie a ochrany duševného zdravia sudcov a ak áno, je to v statusových zákonoch alebo vo všeobecných predpisoch? Ak je to možné, pripojte aj znenia konkrétnych právnych predpisov.

V **Holandsku** existuje možnosť tzv. mentálnej kontroly (prehliadky). Jedná sa o formu interview počas ktorého sa zmapuje psychická odolnosť zamestnanca. Spolu s expertom

zamestnanec zhodnotí mentálny stav a rovnováhu zamestnanca a čo môže urobiť preto, aby zostal mentálne fit. Ak je to potrebné diskutuje sa aj o potrebe choachingu alebo inej formy pomoci pre zamestnanca. Pri sudcoch je to špecifické o inštitút tzv. skauta resp. experta, ktorý pracuje aj s problematikou pracovného zaťaženia sudcu.

2. Aké praktické formy prevencie a ochrany duševného zdravia sa využívajú na to, aby sudca bol spôsobilý vykonávať svoju ústavnú funkciu?

Ako v odpovedi č. 1. Okrem toho sudca môže hovoriť o svojom fyzickom alebo mentálnom zdraví (pohode) počas každoročného hodnotiaceho rozhovoru (hodnotiaci rozhovor sudcu s nadriadeným).

3. Vykonávajú sa hodnotenia stavu duševného zdravia sudcov a ak áno, kým, v akej forme a v akom obsahu?

Na dobrovoľnej báze prostredníctvom mentálnej kontroly.

4. Pripravuje sa u vás nová alebo doplnená právna úprava prevencie a ochrany duševného zdravia sudcov? Ak áno, môžete pripojiť informáciu o takom legislatívnom opatrení a jeho znení?

Nie

Záznam č. CR 1456/2023-6423

V **Moldavsku** neexistuje špeciálne ustanovenie týkajúce sa mentálneho zdravia a ani nemajú mechanizmy prevencie a ochrany mentálneho zdravia. Mentálne zdravie je jednou z podmienok pri vzniku sudcovskej funkcie. Existuje len formálna kontrola zdravotného stavu kandidátov na sudcov. Hoci mentálne zdravie a jeho aspekty boli podrobené vedeckému výskumu v záverečnej práci študenta medicíny s názvom „Zdravotno-sociálne aspekty sudcov v Moldavskej republike“, kde boli aj konkrétne odporúčania na ochranu mentálneho zdravia sudcov, štát si žiadne z nich neosvojil.

Záznam č. CR 1456/2023-6474

V **Švédsku** neexistujú žiadne ustanovenia zamerané na prevenciu a ochranu mentálneho zdravia sudcov. Existujú len všeobecné ustanovenia o zdravotnom stave, ktoré sa týkajú odvolávania z funkcie sudcu alebo dočasného pozastavenia výkonu funkcie sudcu (strata pracovnej schopnosti z dôvodu choroby, aj mentálnej).

Záznam č. CR 1456/2023 - 6356

V **Bulharsku** neexistuje špeciálne ustanovenie týkajúce sa mentálneho zdravia ani sa takéto hodnotenie u sudcov nevykonáva. Podmienka mentálneho zdravia je zákone pri vzniku sudcovskej funkcie (písomné osvedčenie o výsledku zdravotnej prehliadky). V súčasnosti na túto tému ani neprebíha diskusia.

Vypracovala Patrícia Gomolová